

1989, 11. května – Sdělení VONS č. 1008 „Stanislav Devátý ve vazbě“ o zadržení Jana Maxy, Stanislava Devátého, Vladimíra Trlidy a Tomáše Tvarocha na prvomájové demonstraci v Praze a jejich stíhání pro přečin proti veřejnému pořádku, o rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 1 o propuštění Vladimíra Trlidy a Tomáše Tvarocha na svobodu a o uvalení vazby na Stanislava Devátého stíhaného též pro trestný čin pobuřování a o stíhání Tomáše Hradílka pro přečin proti veřejnému pořádku.¹

Při prvomájovém průvodu v Praze byli zadrženi i čtyři aktivisté nezávislých iniciativ, jimž bylo vysloveno podezření z přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 písm. a zákona o přečinech a na něž obvodní prokurátor pro Prahu 1 podal dne 5. 5. 1989 Obvodnímu soudu v Praze 1 návrh na potrestání.² Jsou to: Stanislav Devátý, nar. 8. 6. 1952, technik, bytem Revoluční 1285, byt 312, Gottwaldov;

Jan Maxa, 25 let, pracovník Výzkumného ústavu matematických strojů, bytem Wolkerova 1, Praha 6;³

Vladimír Trlida, nar. 7. 6. 1962, dělník, Družstevní 4509, Gottwaldov, aktivista SPUSA a signatář Charty 77;

Tomáš Tvaroch, nar. 5. 12. 1963, aktivista NMS, bytem Dobrovodská 82, České Budějovice 6, klavírista.

Všem čtyřem hrozí trest odnětí svobody do 6 měsíců nebo 20 000 Kčs pokuty. Jan Maxa, Vladimír Trlida a Tomáš Tvaroch byli dne 6. 5. 1989 Obvodním soudem pro Prahu 1 propuštěni na svobodu, zatímco na Stanislava Devátého uložil soud téhož dne vazbu. Důvody vazby jsou údajně obavy, aby se obviněný nevyhýbal trestnímu stíhání (§ 67 písm. a tr. ř.) a aby v trestné činnosti nepokračoval (§ 67 písm. c tr. ř.). Soud prý přihlédl i k tomu, že Stanislav Devátý byl z vazby teprve nedávno propuštěn, přičemž trestní stíhání proti němu pro trestný čin pobuřování nebylo dosud skončeno.⁴ Nelze vyloučit, že Stanislav Devátý bude v nejbližší době souzen pro přečin, z něhož je obviněn, zatímco soudní řízení pro trestný čin pobuřování může proběhnout později. Od

svého zadržení dne 1. 5. 1989 drží Stanislav Devátý opět hladovku, stejně jako po dobu předchozí vazby, od 16. 3. do 14. 4. 1989. Mezi oběma hladovkami uplynula krátká doba, lze se proto obávat, že se zdravotní stav S. Devátého bude rychle zhoršovat. Opětne uvěznění S. Devátého je zřejmě cílem těch složek represivních orgánů, které nelibě nesly jeho propuštění na svobodu. Vzhledem k absurdnímu obvinění – účast na prvomájové manifestaci – lze mít za to, že tyto orgány ukládají o jeho život.⁵

Podezření ze stejného přečinu vyslovily dne 10. 5. 1989 orgány VB i mluvčímu Charty 77 Tomáši Hradílkovi; měl se ho dopustit rovněž účastí na prvomájové manifestaci v Praze. Dne 11. 5. 1989 vyslovily stejné podezření i Janu Urbanovi, který byl po dobu prvomájové manifestace strážěn ve svém bytě příslušníky StB.

Informace o Chartě 77, r. 12, 1989, č. 10, s. 6.

POZNÁMKY

- ¹ K postihům československých občanů v souvislosti s jejich účastí na prvomájových manifestacích viz dále sdělení VONS č. 1007 a 1034, dokumenty č. 1011 a 1038.
- ² Návrh obvodního prokurátora pro Prahu 1 JUDr. Karla Floriana na potrestání Stanislava Devátého, Jana Maxy, Vladimíra Trliny a Tomáše Tvarocha viz in: ABS, vyšetřovací spis k případu Stanislava Devátého, sign. V 14907 Brno.
- ³ Stanislav Devátý byl zadržen spolu se zpravodajem BBC Mishou Glennym, kterému poskytoval rozhovor. Glenny byl přitom příslušníky zpravodaji SNB fyzicky napaden, byla mu odebrána kazeta se zvukovým záznamem a zničen magnetofon. Celý případ měl diplomatickou dohru. Viz článek „První máj a druhá hladovka S. Devátého“ in: *České slovo* 35, 1989, č. 5, s. 2 Tento článek obsahoval též informace o solidaritě se Stanislavem Devátým a o dalších případech zadržených a trestně stíhaných československých občanů v souvislosti s 1. májem.

Na podporu Stanislava Devátého vystoupila 19. 5. 1989 ve 13 hod. na náměstí Svobody v Brně skupina nezávislých aktivistů, kteří zde rozvinuli transparent s nápisem „Život a svobodu Stanislavu Devátému“. Kolemjdoucím současně předkládali petici Generální prokuratuře ČSSR, v níž

bylo požadováno propuštění Stanislava Devátého. Za devět minut ji podepsalo dvanáct kolemjdoucích, poté bylo všech devět účastníků manifestace předvedeno na okresek VB, odkud byli asi po hodině všichni propuštěni. Předchozí den bylo v Brně rozšířeno větší množství letáků požadujících osvobození Stanislava Devátého. *Informace o Chartě 77*, r. 12, 1989, č. 11, s. 16. Pavel Záleský z Otrokovic vyzval 16. 5. 1989 k účasti na mši za Stanislava Devátého v chrámu Narození Panny Marie ve Štípě u Gottwaldova. Ve své výzvě uvedl: „*Stanislav Devátý se zastával vždy bez rozdílu práv věřících i nevěřících. Mělo by tedy být křesťanskou a lidskou povinností se v této pro něho těžké chvíli za něj zasadit, bez rozdílu názoru na jeho formu protestu.*“ LP, Sb. VONS, inv. č. 12/2, sign. IV/7, kart. 10.

Devátého zatčení na prvomájové demonstraci bylo zaznamenáno i v zahraničí, k tomu viz článek „Czech catholic in intensive care“ in: *KNS Newsdesk*, 1989, č. 326 (25. 5.), s. 4–5, uloženo in: LP, Sb. VONS, inv. č. 12/2, sign. IV/4, kart. 10; též článek „Czechoslovakia: Stanislav Devaty“ obsahující výzvu Amnesty International k psaní žádostí prezidentu ČSSR a ministru vnitra ČSR o propuštění Stanislava Devátého in: *Amnesty International Urgent Action*, 16. 5. 1989, uloženo spolu s dalšími prohlášeními Amnesty International k případu S. Devátého in: LP, Sb. VONS, inv. č. 12/2, sign. IV/5, kart. 10; též viz leták Mezinárodní společnosti pro lidská práva „In politischer Haft in der ČSSR: Stanislav Devátý“ uloženy in: tamtéž, sign. IV/6, kart. 10.

⁴ Viz rozhodnutí samosoudce Obvodního soudu pro Prahu 1 JUDr. Jana Bělohorského ze 6. 5. 1989 o vzetí S. Devátého do vazby počínaje dnem jeho zadržení 1. 5. 1989. ABS, sign. V 14907 Brno, vyšetřovací spis k případu Stanislava Devátého.

⁵ K trestnému stíhání Devátého v souvislosti s jeho účastí na prvomájové demonstraci viz dále sdělení VONS č. 1026 a 1042, dokumenty č. 1030 a 1046, a dopis VONS předsedovi Obvodního soudu pro Prahu 1 z 12. 5. 1989 obsahující žádost o propuštění S. Devátého z vazby, dokument č. 1200. K trestnému stíhání Stanislava Devátého pro trestný čin pobuřování viz dále sdělení VONS č. 963, 976, 987, 1062 a 1101, dokumenty č. 967, 980, 991, 1066 a 1105.